

**Evropska povelja o regionalnim i manjinskim jezicima
Savet eksperata**

**SEDNICA FORUMA EVROPSKIH ROMA I ČERGARA
Evropski Forum Roma i čergara (EFRČ)**

Savet Evrope, Strazbur, 14. novembar 2005.

MIN-LANG (2005) 19

Dodatak II

DOKUMENT O ROMSKOJ JEZIČKOJ POLITICI

Oktobar 2005.

Stav EFRČ-a je da;

- Romski jezik mora biti priznat kao jezik, u skladu sa Poveljom o regionalnim i manjinskim jezicima, u svakoj državi članici. Moraju mu se dodeliti položaj u nacionalnom kurikulumu i odgovarajući budžet.
- EFRČ veruje da bi i romski jezik trebalo da ima status evropskog jezika.
- Nedostatak međunarodno priznatog „standardnog dijalekta“ nije prepreka u državnoj implementaciji prava koja se odnose na upotrebu jezika i učenje. Romi i čergari, kao i drugi imaju jezička prava koja im pripadaju i koja se mogu i moraju poštovati.
- Romi i čergari moraju imati priliku da biraju dvojezično obrazovanje, kako bi mogli da uče i nacionalni i svoj jezik. Ovo mora biti izbor roditelja, a ne školskog sistema ili drugih institucija i pojedinaca.
- Romski jezik mora biti dostupan u različitim oblicima deci koja taj jezik govore kod kuće, kao i deci bez prethodnog poznavanja tog jezika.
- Cilj nastave romskog jezika nije samo da omogući učenicama/učenicima da govore jedan romski dijalekat, već i da razumeju i steknu znanje o romskim varijetetima koji se koriste širom Evrope. Dok standardni dijalekat nije potreban, međusobno razumevanje i „jezički pluralizam“ su od suštinske važnosti.
- Poželjno je težiti međunarodnom umrežavanju pri odabiru tekstova i pripremi nastavnog materijala za romski jezik, čak i kada se prihvati da je priprema materijala sasvim regionalno, nacionalno ili lokalno određena. Sve ukazuje na to da je potrebno sakupiti mnoštvo talentovanih, iskusnih i stručnih ljudi i težiti ka razvoju jezičkih resursa za romski u međunarodnom kontekstu.
- Obuku nastavnica/nastavnika ne bi trebalo izvoditi samo na nacionalnom nivou; obuka nastavnica/nastavnika na nivou Evrope bila bi od velike koristi.
- Opismenjavanje se najbolje vrši u okviru jezičkog varijeteta koje učenica/učenik – bilo dete ili odrasla osoba – može da nazove svojim. Ipak, nastavak učenja može i mora da uključi i druge strategije kako bi se učenice/učenici upoznali sa različitim oblicima pisanog romskog jezika.
- Elektronska mreža za nastavne resurse bi obezbedila pristup nastavnicama/nastavnicama velikom broju materijala, koji bi se mogli adaptirati i koristiti

u regionalnim/nacionalnim kontekstima. Trebalo bi se obratiti FERČ-u pri sakupljanju sredstava za projekat koji bi se realizovao kao elektronski višedijalekatski resurs za nastavno osoblje.

- Većina gorenavedenih ciljeva razrađena je kroz aktivnosti ad-hok grupe Saveta Evrope koja radi na okvirnom kurikulumu za romski jezik.
- Mladim osobama bi trebalo omogućiti da uče romski jezik, a da pritom ne izgube priliku da napreduju u učenju drugih školskih predmeta.
- Kada se proveri saglasnost određene zemlje sa Poveljom, Sekretarijat Povelje treba da konsultuje EFRČ u vezi sa prisutnošću romske ili čergarske populacije u datoj zemlji.
- Postoji veza između zaštite romskog jezika i integracije Roma u zemljama u kojima žive. Zaštita i promocija romskog jezika ukazuju i Romima i njihovim neromskim susedima da postoji mesto za Rome u svakom društvu.
- EFRČ zahteva od Saveta eksperata Povelje da razmotre primanje romske osobe sa relevantnom stručnošću za stalnog člana Saveta.